

De Wolkenkijker

MARJA VISSCHER

Sara, de vrouw achter
Frans Naerebout

HISTORISCHE
ROMAN

DE WOLKENKIJKER

Eerder verschenen van Marja Visscher bij Uitgeverij Z&K:

Maannachten *

Tussen rang en stand *

Verloren tijd (Tussen Stad en Streek trilogie 1) *

Tot de maan en weer terug (Tussen Stad en Streek trilogie 2) *

Elke dag is anders (Tussen Stad en Streek trilogie 3) *

* Deze uitgave is ook verkrijgbaar als e-book

Marja Visscher

DE WOLKENKIJKER

Z&K

Uitgeverij Zomer & Keuning

Het kinderspeelgoed is geruimd; de pijl der min
wipt Saartjes oogen uit, en hem den boezem in
En de echtknoop werd gelegd, die zielen hield omstremgeld;
Geen feesttoon klonk erbij, maar zalig en verengeld,
hing zij hem aan, en had den welgespierden borst
reeds liefgehad, eer hij van liefde spreken dorst.
– Gedeelte uit de voorrede *Frans Naerebout* door J.L. Nierstrasz jr. (1826)

ISBN 9789401913607
ISBN e-book 9789401913621
NUR 342

© 2018 Uitgeverij Zomer & Keuning
Postbus 13288, 3507 LG Utrecht

Omslagontwerp Studio Jan de Boer
Omslagbeeld *Bomvrije kazerne te Vlissingen* van Johan Conrad Greive,
1850-1870 (Rijksmuseum)

marjavisscherauteur.blogspot.nl
www.zomerenkeuning.nl

Alle rechten voorbehouden

HOOFDSTUK 1

Sara schudde met haar hoofd achterover haar haren los. Het was het onwillekeurig afschudden van de ononderbroken stroom van gedachten die haar maar niet wilden verlaten. Ze keek door de kleine, vierkante ruitjes naar buiten. In de verte op de kade liep de oude Mattheus, haar schoonvader. Heel even had ze zijn gemopper niet kunnen verdragen.

‘Ga dan kijken waar hij blijft, loop hem desnoods tegemoet.’ Ze had de oude man overeind geholpen en hem met een klopje op zijn schouder de deur uit gezet.

De kleine Catharina lag in haar bedje zichzelf in slaap te kletsen. Sara schoof het gordijn van de bedstede zachtjes voor het bedje langs. In het donker had de slaap de kleine meid al gauw te pakken.

Nu ze alleen was, probeerde ze haar gedachten te ordenen. Ze schoof het raam omhoog. De vochtige, zilte zeelucht stroomde naar binnen. Karakteristiek voor het beginnende najaar schoven de donkere wolken in snel tempo langs de witte exemplaren, aan een verder stralend blauwe hemel. De wind strooide het daarbij behorende schaduwspel royaal door

de straat. Haar gedachten deinden mee op het wisselende licht.

De wind waaide langs haar warme wangen de kleine kamer binnen en verplaatste met een zucht de kranten die op tafel lagen. Haar ogen registreerden de vetgedrukte kop nauwelijks, ze kende de tekst uit haar hoofd.

Bericht wegens het verongelukken van het Oost-Indische schip Woestduijn; en de redding der meeste schepelingen door de menslievendheid der gebroeders Naerebout.

Ze pakte het schrift waar Frans zijn persoonlijk verslag in had opgetekend en legde het op de kranten. *Moedige redder van drenkelingen en onverschrokken loods.* De tekst kierde brutaal vanonder het smoezelige, groene schrift. Zijn eigenschappen werden geroemd: stoutmoedig, dapper, mensensliefde. Zelf koos ze voor het laatste. Frans hield van mensen, om hen in het bijzonder was hij stoutmoedig geweest, dapper ook. Het vervulde haar met trots. Nu wel. Nu ze erop terug kon kijken, had angst plaatsgemaakt voor trots.

Het was 23 juli 1779 toen vroeg in de ochtend het fregat de *Woestduijn*, komende uit Batavia, de Zeeuwse kust naderde. Ze kon zich zo voorstellen hoe de sfeer aan boord moest zijn geweest. De passagiers, onder wie veel vrouwen en kinderen, hadden vast verwachtingsvol uitgekeken over de eindeloze zee. Na de maandenlange reis was er ongetwijfeld opwinding over het na jaren terugkeren op vaderlandse bodem. Kinderen die met schelle, ongeduldige stemmetjes verwachtingsvol informeerden of ze er nu eindelijk waren. De stemming moest vrolijk zijn geweest, alles liep immers volgens plan. In het Engelse Kanaal was een loods aan boord gekomen, die, zo gingen men ervan uit, op de hoogte was van de ligging van de zandbanken voor de kust. Het had in de bedoeling gelegen om via

de Deurloo, een diep gedeelte tussen de zandbanken, de rede van Vlissingen te bereiken.

Van Frans hoorde ze dat de kapitein de loods, afkomstig van Texel, niet vertrouwde. Zijn gedrag was nerveus geweest. De kapitein, zo had Frans later gehoord, had nog geïnformeerd naar zijn kennis van de Zeeuwse wateren. De man had gebluft. In de late namiddag was het misgegaan. Er had zich een enorme ramp voltrokken. Met een vreselijk gekraak had het schip zich met de boeg in het zand geboord. Al vroeg in de avond brak de grote mast af en viel overboord. Enkele uren later brak een deel van het schip aan stuurboordzijde in stukken.

Zelf was ze samen met haar vriendin Elisabeth op dat moment op de kermis in het centrum van Vlissingen. Grootvader Mattheus had aangeboden om op de kinderen te passen. Ze had zichzelf die middag dit pleziertje gegund. Boven het geluid van de kermis uit had ze de kanonschoten gehoord. De sterke wind had het angstaanjagende, bulderende geluid opgepakt en naar de Scheldedijk gedragen. Toen ze met Elisabeth daar aankwam, hadden er zich al veel mensen verzameld. Ze had geschrokken in de verte getuurd, niet-wetende wat het kannongebulder betekende. Sommigen wisten met zekerheid te vertellen dat er een schip op de Noorderrassen was gelopen. Het was een verloren zaak, volgens mensen die ze sprak.

Toen de wind angstaanjagend hard werd en tot storm aanwakkerde, waren ze snel naar huis gelopen. Het bericht had zich als een lopend vuurtje door Vlissingen verspreid. Neef Jan Pod was het de oude Mattheus komen vertellen. Als een echte visserman had haar schoonvader het geduld niet kunnen opbrengen om te wachten tot ze thuiskwam. Hij had de oudste zoon van Jacob, de jonge Mattheus, gevraagd om op

Catharina en de twee andere kinderen van haar zwager Jacob te passen. De storm trotserend had hij zich naar de Scheldedijk begeven.

Toen ze thuiskwam, was het inmiddels donker. Ze stuurde de kleine Mattheus naar zolder en drukte hem op het hart stil te zijn, zodat de andere twee kinderen niet wakker zouden worden. De regen striemde tegen de ruiten en de wind beukte op haar deur. Ze stak wat kaarsen aan en speelde even met de wakker geworden Catharina. De kleine, blonde peuter eiste al haar aandacht op.

‘Kom maar op schoot.’

Catharina legde haar hoofdje tegen Sara’s onrustig bonkend hart. Sara’s vingers streelden de vlassige haartjes. Ondertussen tuurde ze in de richting van de inmiddels donker beslagen ruit. Als hij maar even naar huis komt, dacht ze. Ik moet hem zien voordat hij hulp biedt. Dat hij hulp zou bieden, stond als een paal boven water. Wist ze maar waar hij uithing. Vanmiddag was hij tegelijk met haar vertrokken om wat teer te kopen. De ramp zou hem onderweg zeker ter ore zijn gekomen. Dat hij nu op de Scheldedijk stond, wist ze dan ook bijna zeker.

Het ongeboren kind bewerkte ongeduldig haar buikwand. Ze verplaatste de zwaar tegen haar aan hangende Catharina even en rechtte haar rug. De onrust had zich nu verplaatst naar haar buik.

‘Stil maar,’ zei ze zacht voor zich uit, ‘het komt allemaal goed.’

Tot nog toe had ze weinig last van haar zwangerschap. Nog dit najaar zou het geboren worden. Ze verheugde zich op de komst van het nieuwe kind. Geen jongetje, een meisje moest het worden.

De storm bonkte met regelmatige stoten tegen de muren van het huis. De ruiten rammelden in de sponningen. Ze dacht aan de allesverwoestende wind, die het water hoog tegen het wrak op zou stuwen. De mensen waren machteloos, weerloos, wellicht reddeloos. De angstkreten en het jammerlijke gehuil van de kinderen zouden de kust niet bereiken. Hun dode lichamen zouden door het kolkende schuim worden bedekt, opgetild worden door de golven en op onbekende plaatsen aan land worden gebracht.

Zou Frans zijn leven wagen, of wist hij al dat er geen redden meer aan was? In deze nietsontziende storm kon hij in zijn eentje toch niets uitrichten. Maar ze twijfelde geen moment aan zijn onverzettelijkheid. De zee ging hem niet gauw te hoog. Zou hij, wanneer hij zijn reddingsplannen uitdacht, aan haar en Catharina denken? Hoever ging daarin zijn verantwoordelijkheid? Hij was een strateeg, berekende vooraf zijn kansen. Van overmoedigheid was geen sprake, wist ze. Wat zou er zwaarder wegen? Die onbekende mensen, die aan een vreselijk lot ten onder dreigden te gaan, of zijn gezin, het kleine, blonde meisje dat zo op haar vader was gesteld en het toekomstige, nog ongeziene kind dat, net als zij, nu al ongerust was. Met haar vrije arm maakte ze haar tailleband losser.

De deur zwaaide onverwacht open en met Frans joeg de wind een onheilspellende, koude stroom door de kamer. Hij liep rustig op haar af, kuste haar en nam de slapende Catharina van haar over.

‘Vader blijft vannacht in het huis van Jacob,’ meldde hij, alsof ze erom gevraagd had. De oude man zou haar met zijn onrust maar uit de slaap houden.

Ze zag hoe hij Catharina voorzichtig in de bedstede neerlegde, haar kleertjes uitdeed en haar toedekte. Op zijn gezicht

geen opwinding, niet de haast die ze voorspeld had. Hij keek nog even naar zijn dochter en sloot het gordijn. Zijn bewegende schaduw in het flikkerende kaarslicht tegen de wand had iets vertrouwd. Zijn mond was week, het ontroerde haar onwillekeurig. Hij pakte een stoel en ging aan tafel zitten.

‘Er is een schip gestrand op de Rassen,’ zei hij.

Zijn stem klonk kalm, maar scherp. Ze zag hoe de weke mond veranderde, de lippen zich strak trokken, hoe in zijn voorhoofd de rimpels zich opstapelden tot net onder zijn haar. Ze zei nog steeds niets, ongerust over wat die samengeknepen mond te zeggen had. Haar handen lagen in haar schoot en trilden.

‘Ik ben al bij Jacob geweest. Hij gaat in ieder geval mee, die mensen moeten toch door iemand gered worden. Vader blijft in Jacobs huis, want van slapen daar zal wel niets komen,’ zei hij nogmaals.

Het leek of hij zich tegenover haar verontschuldigde. Nu ze zwanger was, had ze haar slaap immers hard nodig.

‘Onderweg kwam ik Jan Step tegen, samen zijn we bij de anderen gaan vragen hoe zij erover dachten.’

‘De anderen?’ Haar stem beefde.

‘Servaas Valke, Janus de Koning, Adam Stortewagen, Abraham van Hoeve, Jan Pod en Marcelis Stoeter.’

Zijn ogen glansden toen hij hun namen noemde, enigszins trots dat de mannen hem vertrouwden, een bekwame loods in hem zagen, die alle ondiepten en zandbanken in de Schelde en de Noordzee kende. Het gaf haar gemoed wat lucht, ze was de enige niet. Alleen Jan Pod had geen vrouw. Maar wel een oude moeder, dacht ze er wrang achteraan. Het had geen zin meer om Frans tegen te spreken. Hij had zijn netten uitgegooid. Alle gezinnen die hij zojuist noemde, zaten erin verstrikt. Ze kreeg een kleur. Zo mocht ze niet denken, de mannen hadden bij hun

volle verstand hun jawoord gegeven. Stoere, sterke mannen, die straks hun leven in de waagschaal stelden.

‘Waarom zit je eigenlijk nog hier?’ Ze gaf zich over. ‘Waar zijn de anderen?’ vroeg ze verwonderd over de kalmte waarmee hij sprak. Het bevreemde haar. Hij maakte geen enkele aanstalten om te vertrekken.

‘Vannacht rond één uur varen we uit. We moeten wachten tot het eb is. Nu is het onmogelijk.’

Ze keek naar hem, verwachtte dat hij nog iets zou zeggen. Tegelijkertijd ving hij haar vertwijfelde blik.

‘Golven zo hoog als een huis,’ benadrukte hij nog eens zijn woorden. ‘God beware die arme zielen, vrouwen en kinderen!’ Zijn stem klonk vastberaden. Hij wist blijkbaar wat hij deed en de jongens vertrouwden op hem. Hij was letterlijk hun rots in de branding.

‘Dan zullen we nu zeker maar gaan slapen,’ stelde ze voor. ‘Je zult het kunnen gebruiken.’

Hij schudde zijn hoofd.

‘Ik ga straks de schuit in orde maken, we gaan met de mijne, die is degelijk en nieuw. Daarna ga ik met Jacob naar de kermis, om wakker te blijven,’ zei hij langs zijn neus weg en hij schaterlachte om haar verbaasde gezicht. Hij stond op en streek met zijn hand langs haar rug, door haar haren. Hij boog zich diep en kuste haar dikke buik.

Vanuit de bedstede keek ze even later toe hoe hij zich verkleedde, zijn laarzen aandeed, de kaarsen uitblies en de deur zachtjes achter zich sloot.

De regen striemde nog steeds onophoudelijk tegen de ruiten, maar de wind leek over het hoogtepunt heen. Het stelde haar gerust. Op haar zij gelegen, keek ze nog lang de donkere kamer in.

Zo was het gegaan, dacht ze. Wat er daar op zee gebeurd was, had ze pas later gehoord en gelezen. Op straat spraken de mensen haar erop aan. Ze prezen de stoutmoedigheid van de mannen, Frans in het bijzonder. Ze moest toegeven, de mannen hadden heel wat gepresteerd. De reddingsboot van de Oost-Indische Compagnie had onder de slechte weersomstandigheden geweigerd om naar het in nood verkerende schip te gaan. Frans, Jacob en hun mannen hadden daarop hun kans afgewacht. 's Nachts om één uur was het zover. Met de anderen voeren ze, toen het tij gunstig was, richting de *Woestduijn*. De wind was toen tot storm aangewakkerd. Velen waren er reeds verdronken. Toch zagen ze kans eenenzeventig drenkelingen bij hen aan boord te krijgen.

‘De meesten kwamen van het achterdek, maar Jacob heeft er ook nog drie uit het water gevist,’ had Frans haar later verteld. Net toen hij de drenkelingen aan boord had, sloeg de wind zijn boot achteruit en braken de touwen. Zou hij gedacht hebben dat zijn missie aan het mislukken was?

Ze ging aan tafel zitten en pakte het journaalschrift waarin hij zijn belevenissen had opgetekend. Ze had moeite om zijn hakerige handschrift te ontcijferen.

Alle drenkelingen binnenboord. 71 drenkelingen. Het achterdek van de Woestduijn is leeg. Hoor in de verte gejammer, er roepen mensen, het zijn menselijke kreten. Jacob zegt dat er zich op het voordek nog mensen bevinden. We varen rond het wrak. Er zitten nog 16 mensen op het afgebroken voordek. Het wordt vloed. We worden door de storm op afstand gehouden. Ik moet een keuze maken tussen onze levens en de 71 drenkelingen, de 16 ook redden zou ons in gevaar brengen. Hoop dat de wind het wrak nog enige uren zal sparen. Ze schreeuwen en huilen als we wegvaren. Hun handen smeken om redding...

Ze keek op van het schrift. Hij had een keuze gemaakt, schreeuwende, huilende mensen achter zich gelaten en was weggevaaren. Ze zag weer zijn strakke mond, de rimpels in zijn voorhoofd en hoorde de scherpte in zijn stem. Het beeld veranderde wanneer ze dacht aan hoe hij de knietjes van Catharina schoonmaakte, toen ze op de kade was gevallen. Het ongelukkige gezicht van een vader die het niet kon helpen dat de wankelende beentjes van zijn dochter haar eigen snelle pasjes niet konden bijhouden. Medelijden met het kleine, blonde meisje, lopend aan zijn hand. Ze las verder.

Op de kade een mensenmenigte. De drenkelingen worden ondergebracht. Kerend tij afwachten.

De mensen op de dijk hadden hen toegejuicht. Samen met zijn vader was hij omstreeks elf uur in de ochtend thuisgekomen. Een beetje knorrig op Mattheus, die niet de hele nacht in het huis van Jacob was gebleven, maar nog lang op de dijk had gestaan om de verrichtingen van zijn zoons te volgen. Hij had weinig gezegd, zijn belevenissen opgeschreven in het schrift. Vervolgens had hij zich uitgetrokken en gevraagd of ze hem na een paar uur wilde wekken. Daarna was hij als een blok in slaap gevallen. Om hem niet te storen, was ze met de kleine meid een stukje gaan wandelen. Ze was echter al gauw teruggekeerd. Iedereen die ze tegenkwam, groette haar, wilde met haar praten over de heldhaftige daden van haar man. Het was haar op een goed moment te veel geworden.

Een paar uur later was hij opgestaan. Hij had uitvoerig door de kleine, vierkante ruitjes naar de wolken gekeken. Hij was een wolkenkijker, had ze gedacht, schatte er zijn kansen mee in. Niet veel later voeren zij voor de tweede keer uit om de overgebleven zestien mensen te redden. Nog steeds geen

geringe taak, want pas na middernacht keerde zijn boot met de overige drenkelingen terug.

In Vlissingen was de geslaagde redding hét gesprek van de dag. Dat was echter maar één kant van de medaille. Ze hoorde nog de verontwaardiging in zijn stem toen hij voor de tweede maal thuiskwam. Omstanders hadden hem erop geattendeerd dat de equipagemeester, na het binnenbrengen van de eerste groep drenkelingen, zijn schuit op eventueel uit het wrak meegesmokkelde lading had laten controleren. Loodsen en vissers mochten ook als bergers optreden. Frans was razend geweest op de kleingeestigheid van de equipagemeester. De volgende dag was Servaas Valke langsgesproken om hem te vertellen dat de scheepsarts van de *Woestduijn*, Johan Paul Bladt, was opgepakt. Hij werd ervan beschuldigd dat hij een koffer met geld en kostbaarheden van de omgekomen Engelse passagier Daniel Octavius Barwell had meegenomen. Servaas wilde de arts vrijpleiten.

‘Die man had toch niets bij zich, Frans, wij kunnen toch getuigen?’ had Servaas vol overtuiging geroepen.

Frans had zijn schouders opgehaald.

‘Ik zou het je niet kunnen zeggen,’ was zijn eenvoudig antwoord.

Toen Sara er ’s avonds over was begonnen, stak hij wat dramatisch zijn handen in de lucht. ‘Je wilt me iets laten zeggen wat ik niet weet. Dacht je nou echt dat ik er ook nog eens op gelet heb wat die lui bij zich hadden? Ik had wel iets anders aan mijn hoofd.’

Verongelijkt had ze gezegd dat er dan wellicht iemand onschuldig zat opgesloten.

‘Je was er niet bij, dus kun je er niet over oordelen,’ had hij gepikeerd geantwoord.

Ze had het als een terechtwijzing gevoeld, buitengesloten van wat daar in die nacht had plaatsgevonden. Zijn rechtlijnigheid had ze even gehaat, omdat hij geen moeite leek te doen zich de feiten te herinneren. In de krant had ze gelezen dat ook de ongelukkige loods van de *Woestduijn*, Matthijs Wigman, voor zijn onkunde was opgepakt.

Vanmorgen was het dan zover. Frans en Jacob hadden beiden een uitnodiging ontvangen van de bewindhebbers van de Oost-Indische Compagnie, Kamer Zeeland, om vandaag hun beloning in ontvangst te komen nemen. Het leek haar toe dat hij zenuwachtiger was dan toen hij in die vreselijke nacht moest uitvaren. Ze had zijn jas en hoed afgeborsteld, zijn schone kleren over de stoel gehangen, de broek nagezien op vlekken, de knopen van zijn jas op aanwezigheid gecontroleerd. Het prachtige geborduurde vest over de witte blouse stond hem goed. Zijn halsdoek had wat problemen gegeven. Ze was voor hem gaan staan om deze te strikken. Of hij nog iets zou moeten zeggen, had hij zich hardop afgevraagd. Ze voelde zich weer even deelgenoot. Dit was nieuw voor haar, ze had hem nog nooit zo nerveus gezien.

‘Uiteraard,’ had ze geantwoord. ‘Je spreekt je erkentelijkheid uit voor de beloning. Misschien is het aardig als je de namen van de andere jongens nog eens noemt. Zonder hen was het tenslotte allemaal onmogelijk geweest.’

Hij bromde binnensmonds. Ze raakte een gevoelige snaar, het zat hem sinds de uitnodiging al dwars. De andere jongens hadden geen uitnodiging ontvangen, alleen Jacob en hij.

Vader Mattheus was met hen opgelopen. Toen hij thuis kwam en weer in zijn stoel voor het raam ging zitten, vertelde hij haar dat de andere jongens in café De Zeemeeuw bij elkaar

waren gekomen. Jacob en Frans hadden een pintje meege-dronken en waren vervolgens in het rijtuig gestapt, dat de be-windhebbers naar Vlissingen hadden gestuurd om hen naar Middelburg te brengen. De hele dag had ze aan hen gedacht. Ze had hen al eerder terugverwacht. Het gemopper van vader Mattheus was haar daarbij even te veel geworden. Ze keek naar buiten. In de verte zag ze hem staan, zwaar leunend op zijn stok wachtte hij op de zoons die hem met zoveel trots vervulden.

Toen het begon te schemeren, werd ze ongerust. Servaas Valke en Jan Pod waren al komen vragen of ze iets van hen had vernomen. Vader Mattheus, die regelmatig was opgestaan om naar hen uit te kijken, had zijn wandelingetjes gestaakt.

Om de tijd tot hun terugkomst te doden zei ze: ‘Ik ga even om brood.’ En vlees, dacht ze. Ik zal er vlees bij kopen. Ze zouden toch wel iets feestelijks te melden hebben? Met de beloning in het vooruitzicht kon ze wel een keertje gek doen.

‘Snij het dun,’ zei ze tegen de vleeshouwer.

Op de terugweg liep ze langs De Zeemeeuw, de stopplaats van het rijtuig die morgen. Servaas stooft naar buiten.

‘Saar, zijn ze al thuis?’

Ze haalde gelaten haar schouders op. Hij liep druk prattend met haar op. Ze luisterde maar half. De beloning moest de apotheose worden na het zo hachelijke avontuur. Daarna zou er, hoopte ze, zo af en toe nog maar over gesproken worden. Het zouden de gewilde sterke verhalen worden op de klapbank, in de taveernes en de herbergen. Vervolgens zou de rust weerkeren. Ze snakte er eerlijk gezegd naar. Al die drukte, die mensen, soms vreemden, die over het gebeuren wilden praten. Een heldendaad, noemden ze het. Ze dacht aan de vele aangespoelde doden en de verloren kostbare vracht.

Alles was relatief. Na het uitbetalen van de beloning was het voor wat haar betreft genoeg geweest. Frans zou zich weer tot het vissen bepalen en ook voor haar was er genoeg werk aan de winkel. Er lagen heel wat mutsen te wachten die gewassen, gesteven en gepluoid moesten worden. Daarnaast had ze nog heel wat kant onder de klossen.

Haar gedachten werden onderbroken door de opgewonden stem van Servaas. Hij klopte op haar schouder en wees in de schemerige verte. ‘Daar komen ze, kijk dan, daar komen ze!’

Ze glimlachte om zijn enthousiasme. Haar ongerustheid, die ze als een zeurderige bonk in haar maag had meegedragen, was direct weg bij het zien van de twee stevig voortstappende mannen. Ze bleef staan, twijfelde even of ze hen tegemoet zou lopen. Servaas was haar voor, evenals de mannen die vanmiddag in afwachting van wat komen zou, zo doeleloos hadden rondgehangen. Voor De Zeemeeuw sloot zich een kring van toehoorders om hen heen. Ze hoorden hun stemmen, luid en opgewonden. Het eerste nieuws was voor hen, de vriendengroep, de medehelden, voor wie de Heren van de Kamer Zeeland de noodzaak niet hadden ingezien om hen in de eer te laten delen.

Het duurde nog ruim een uur eer Frans binnenstapte. Hij rook naar bier en pijptabak. Tevreden, constateerde ze, toen ze naar de vage glimlach om zijn mond keek. De beloning was hem ongetwijfeld meegevallen. Hij groette kort, zette zijn hoed af en ging aan tafel zitten.

‘En?’ bromde vader Mattheus vragend in zijn richting. Hij tikte ongeduldig met zijn stok op de stenen vloer.

‘Achtthonderd gulden totaal, waarvan Jacob en ik ieder driehonderd. De rest is voor de jongens. Ik heb het hun zo-even uitbetaald.’

‘En de terugreis?’ vroeg Mattheus kritisch.

‘Op kosten van het schoenmakersgilde,’ zei Frans niet zonder humor.

Sara keek verstoord op, voelde een tomeloze drift in zich opwellen. Het mes schoot ongekend snel door de toch al dunne plakjes vlees. Ik moet me er niet mee bemoeien, dacht ze. Hij is kennelijk tevreden. Ze moest wennen aan de bijna vanzelfsprekende inschikkelijkheid die hij in dit soort zaken betrachtte. De pot met daarin het geld zette ze iets te hard in de kast. Het luchtte op, maakte de kleine kamer ruimer, de afstand tussen hem en haar groter.

Historische roman over de vrouw achter Frans Naerebout

Sara Hoevenaar is de echtgenote van Frans Naerebout (1748-1818). Ook al speelt het leven van deze eenvoudige garnalenvisser zich tweehonderd jaar geleden af, nog steeds is hij een Zeeuwse volksheld. Geëerd met een standbeeld op de boulevard van Vlissingen, beschreven en bezongen in het Zeeuwse volkslied als de 'onverschrokken Naerebout' en bij koninklijk besluit bepaald dat altijd één vaartuig van het Nederlandse loodswezen de naam Frans Naerebout zal dragen, is er veel van hem bekend.

Het leven van zijn vrouw Sara is van een totaal andere orde. Zij is, wanneer Frans op zee zijn werk verricht, verantwoordelijk voor de negen kindermonden die zij moet voeden. Zes eigen kinderen en drie van haar jong overleden schoonzusje. Deze roman is een fictief verhaal van hoe haar leven er als echtgenote en moeder heeft uitgezien. Marja Visscher brengt een ode aan Sara, die in het duister van de geschiedenis haar bescheiden, maar zo belangrijke rol speelde in het alledaagse Vlissingen in de achttiende eeuw.

NUR 342

9 789401 913607